

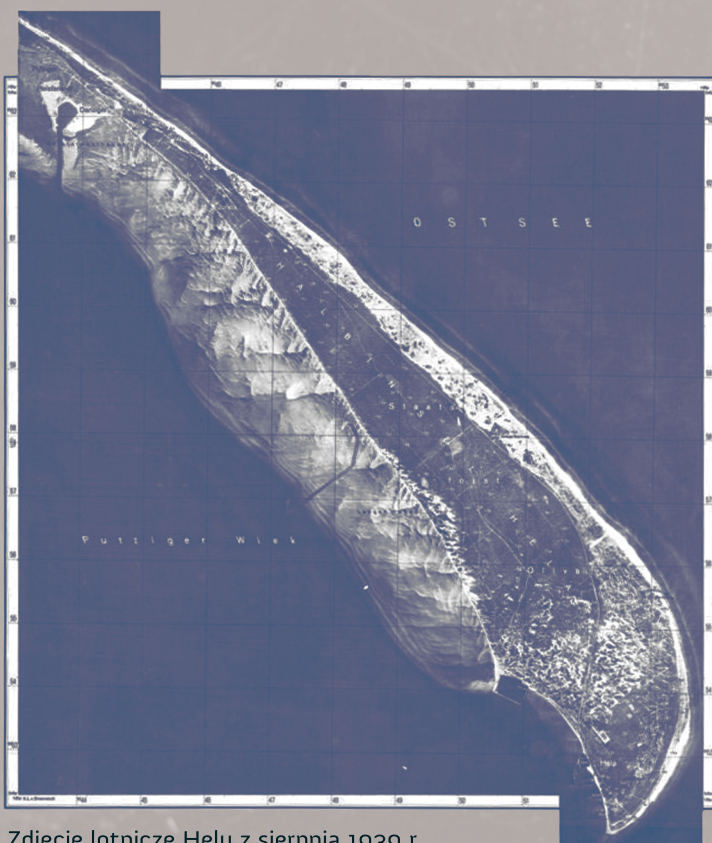
2.10.1939 r.

Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckiej Zbrodni Pomorskiej 1939 r.

Po zakończeniu działań zbrojnych na ziemiach Polski niemiecki okupant wzniesił falę terroru wymierzoną w polskich mieszkańców Pomorza. W jej wyniku śmierć poniosło przynajmniej 30 tys. Polaków. Aby uczcić ich pamięć, ustanowiono Narodowy Dzień Pamięci Ofiar Niemieckiej Zbrodni Pomorskiej 1939 r., który przypada 2 października – w rocznicę zakończenia walk obronnych Wojska Polskiego na Pomorzu Gdańskim. W tym roku obchodzimy to święto po raz pierwszy.

KAPITULACJA HELU

Mierzeja była silnie ufortyfikowana, Hel bowiem stanowił główną bazę polskiej floty wojennej. Obrona Rejonu Umocnionego Hel rozpoczęła się już 1 września 1939 r. Od 12 września oddziały adm. Włodzimierza Steyera trwały na swoich pozycjach odizolowane od lądu, opierając się atakującym Niemcom. Działalność pancernika Schleswig-Holstein, brak nadziei na odsiecz, jak również widmo wymordowania obrońców w toku walk, przyczyniły się do decyzji o kapitulacji. Podpisano ją 2 października 1939 r. w sopockim Grand Hotelu. Kończyły to działania obronne Wojska Polskiego na Pomorzu Gdańskim.

Zdjęcie lotnicze Helu z sierpnia 1939 r. (domena publiczna)

ZBRODNI POMORSKA

Niemal od pierwszych chwil niemieckiej okupacji Pomorza Gdańskiego trwała planowa eksterminacja polskich (a także żydowskich) mieszkańców przedwojennego województwa pomorskiego – robotników, chłopów, przedstawicieli inteligencji, a także pacjentów szpitali psychiatrycznych. Szacuje się, że Niemcy zamordowali ok. 30 tys. osób z niemal 400 miejscowości. Są to jednak dane szacunkowe. Z powodu ubytków w dokumentacji prowadzonej przez oprawców oraz palenia ciał pomordowanych wskazanie całkowitej liczby ofiar jest niemożliwe.

- Wolne Miasto Gdańsk 1.09.1939 r. zostało przyłączone do III Rzeszy Niemieckiej
- Stolica województwa pomorskiego
- Miasta powiatowe
- Główne miejsca kaźni

Mapa województwa pomorskiego II RP, stan na 31.08.1939 r.

SPRAWCY I SPOSÓB UŚMIERCANIA

Niemcy dokonywali egzekucji w lasach, żwirowniach i piaskowniach. Nierzadko dopuszczali się tortur przed uśmierceniem ofiary.

Realizatorami masowych zbrodni byli członkowie niemieckich grup operacyjnych policji i Służby Bezpieczeństwa (Einsatzgruppen IV, V i Einsatzkommando 16), jednostki szturmowo-wartowniczej SS-Wachsturmbann „Eimann”, a także Westpreussen Selbstschutz – paramilitarnej formacji złożonej z lokalnych Niemców. Szacuje się, że do ostatniej z wymienionych organizacji wstąpiło ok. 38 tys. z nich. Szefem pomorskiego Selbstschutzu był Ludolf von Alvensleben.

Ludolf von Alvensleben przy kwaterze głównej Selbstschutzu w Bydgoszczy (domena publiczna)

Odnazka Selbstschutzu (domena publiczna)

WYBRANE MIEJSCA ZBRODNI

Z ok. 16 tys. osób zamordowanych w całej okupowanej Polsce we wrześniu 1939 r. aż 11 tys. ofiar pochodziło z Pomorza. Do końca tego roku liczba ta wzrosła do ok. 30 tys. Do głównych miejsc kaźni, w których Niemcy mordowali Polaków, zaliczyć należy: Piaśnicę k. Wejherowa, Lasy Szpęgawskie k. Starogardu Gdańskiego, Lasy Kaliskie k. Kartuz, Mniszek k. Świecia, Skarszewy, Dolinę Śmierci w Chojnicach, Rudzki Most k. Tucholi, Karolewo, Paterek k. Nakła, Barbarkę k. Torunia czy też fordońską Dolinę Śmierci k. Bydgoszczy.

Egzekucja w Barbarce (IPN/domena publiczna)